

Medisinhistorisk fortelling

Nils Ludvig Dahl

Makt og medisin 1–3

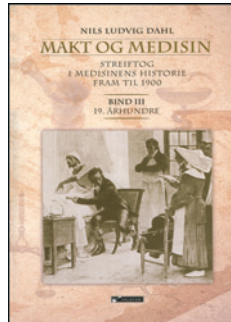
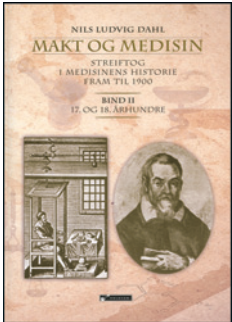
3 bd. 1 314 s, ill. Oslo: Kolofon Forlag, 2012.

Pris NOK 900

ISBN 978-82-300-0920-8

ISBN 978-82-300-0927-7

ISBN 978-82-300-0946-8

Psykiateren Nils Ludvig Dahl (f. 1915) gir nå i 2012, i sitt 97. år, ut et trebinds verk om medisins historie. Han har forelest om psykiatriens historie i mange år, og han har også gitt ut en medisinhistorisk bok om et av sine yndlingstemaer, livlegene (1).

De tre bindene dekker medisins historie frem til rundt 1900. Siste bind avslutter han med et 134-siders kapittel om sin spesialinteresse, psykiatrihistorien. Verket er en kompilasjon, idet forfatteren skriver at han har hentet sitt stoff fra utvalgte, anerkjente lærebøker i medisins historie. Disse oppgir han i tilslutning til forordet. Det er også enkelte henvisninger etter kapitlene.

Dahl sier selv at han har valgt en biografisk metode. Det betyr at han har konsentrert seg om personer, hvilket vil si mer og mindre kjente leger og andre med betydning for medisins utvikling og utøvelse, men det er også stoff om kjente personer og deres sykdommer. De tre omfangsrike bindene er skrevet i et språk som flyter lett. Kronologien gir en grei disposisjon.

Problemet med å compilere er at de temaene som er valgt fra oversiktsbøkene, i liten grad vurderes og drøftes av forfatteren. Det kan være likt og ulikt, viktig og uviktig, uten at dette blir klart for leseren. Mer referanser kunne ha avhjulpet dette. Den biografiske tilnærmingen gjør at det vrirmler av navn som det er lett for leseren å gå vill i. De store linjene og ikke minst medisins innflytelse på folkehelsen har da periodevis lett for å tilsløres.

Bøkene er imidlertid god, populærvitenskapelig lesning. De minner om enkelte av de verkene han støtter seg på, og kapitlene er som en samling gammeldagse forelesningsmanuskripter. Dahls tre bind er en medisinhistorisk fortelling.

Verket har som undertittel *Streiftog i medisins historie fram til 1900*. Det er nettopp det teksten er, streiftog og smakebiter som kan gjøre hvem som helst oppmerksom på at det i medisins historie er mye interessant. Hovedtittelen *Makt og medisin* sender imidlertid ut feil signaler. Noen analyse av forholdet mellom makt og medisin er det ikke.

Øivind Larsen

Institutt for helse og samfunn
Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Dahl NL. Livlegenes historie. Oslo: Universitetsforlaget, 2000.

Tankevekkende om tarmfloraen

Peter Benno, Ingemar Ernberg,
Tore Midtvedt et al.

Magen

Bakterier, buller och brak. 2. utg. 191 s, ill.
Stockholm: Karolinska Institutet University
Press, 2012. Pris SEK 198

ISBN 978-91-85565-49-8

Med faglig tyngde, smittsom entusiasme og en god porsjon humor forsyner *Magen* oss med et fascinerende innblikk i fordøyelsens univers. Denne populærvitenskapelige boken om gastrointestinaltrakten og dens mikrobielle innbyggere er basert på førsteutgaven fra 2008, og inngår i en skriftserie kalt *Karolinska Institutets forskare skriver*. Den har sitt opphav i den såkalte 2 kg-gruppen, et miljø som for lengst har skjont at tarmfloraen har langt viktigere oppgaver enn å påvirke avføringens utseende.

De 12 kapitlene favner vidt og utgjør en spennende sammenstilling av basalbiologiske og klinisk medisinske emner. Vi får lære om epigenetiske kontrollmekanismer, om fedmens patogenese og om behandling av besværlige ballongmager. Underveis gir forfatterne en god innføring i mage-tarm-systemets anatomi og fysiologi og en bred omtale av mikrobenes samliv med oss på godt og vondt. Fremstillingen viser tydelig at kunnskap om tarmfloraen angår alle leger, fra immunologer til psykiatere. Teksten er velskrevet og pedagogisk godt tilrettelagt og suppleres av et vell av nyttige faktabokser og tabeller. De utmerkede illustrasjonene består av en interessant blanding av flotte fotografier og figurer og praktfulle plansjer fra et engelsk middelaldermanuskript. Man kan bli fristet til å kjøpe boken ene og alene av estetiske grunner.

Tarmfloraen er i løpet av få år blitt et anerkjent forskningsfelt i medisinen. Det har den ikke alltid vært. Utviklingen skyldes ikke bare at vi har fått bedre redskaper til å studere mikroorganets struktur og funksjoner. Det har også skjedd en grunnleggende holdningsendring, nærmest en kopernikansk vending, i synet på våre små samboere: Mikrobene var på jorden lenge før menneskene, og de er i klart flertall i kroppen vår. Tarmfloraen har stor betydning for en rekke fysiologiske og patologiske prosesser, både i og utenfor tarmen. Gruppen ved Karolinska Institutet har selv utført viktig pionerarbeid og har med stort hell forfattet en tankevekkende bok om magens mysterier og vårt indre liv.

Jørgen Valeur

Unger-Vetlesens institutt
Lovisenberg Diagonale Sykehus